

*Illustrerede Klassikere nr. 27,
bagsidens inderside:*

Mangler du nogen af Klassikerne?

Hvis du ikke har alle de hidtil udkomne numre af de Illustrerede Klassikere og ikke kan få dem hos bladhandleren, så sender vi dem gerne. På posthuset eller hos landpostbudet kan du få et postgiro indbetalingskort. En af kuponerne på kortet er beregnet til meddelelser til modtageren. Skriv på bagsiden af denne kupon de numre

du ønsker og indbetal beløbet, kr. 1.50 pr. stk. plus 40 øre i porto, og de manglende numre kommer med posten.

Postgiro indbetalingskortet adresseres til:

Postkonto nr. **62.993.**

Forlaget Illustrerede Klassikere,
Nyhavn 53, København K.

Kvartals-abonnement på Illustrerede Klassikere kan tegnes på ethvert postkontor.

ALLE læser — ALLE samler

ILLUSTREDE KLASIKERE

Nr. 28: GALLERKRIGEN

Af JULIUS CÆSAR

For 2000 år siden skrev datidens største feltherre, Gajus Julius Cæsar, selv denne beretning om Gallerkrigen, hvor han underlagde sig alt land øst for Rhinen op til den engelske kanal. Det var i Roms storhedstid, og de romerske legionærer var bedre uddannet og bedre udrustet end alle andre krigere. Under Cæsars anførsel var de frygtløse og uovervindelige.

Cæsars bog om Gallerkrigen er ikke alene et betydningsfuldt historisk værk, men en levende og spændende beretning om den store feltherres største felttog i kamp mod vilde, krigslystne folkeslag.

**Illustrerede Klassikere udkommer den 1. og 15. hver måned.
Fås overalt hos bladhandlere og i kiosker, der også modtager
bestilling på kommende og tidligere udkomne numre.**

Illustrerede KLASSIKERE

De bedste fortællinger af
verdens største forfattere

NR.

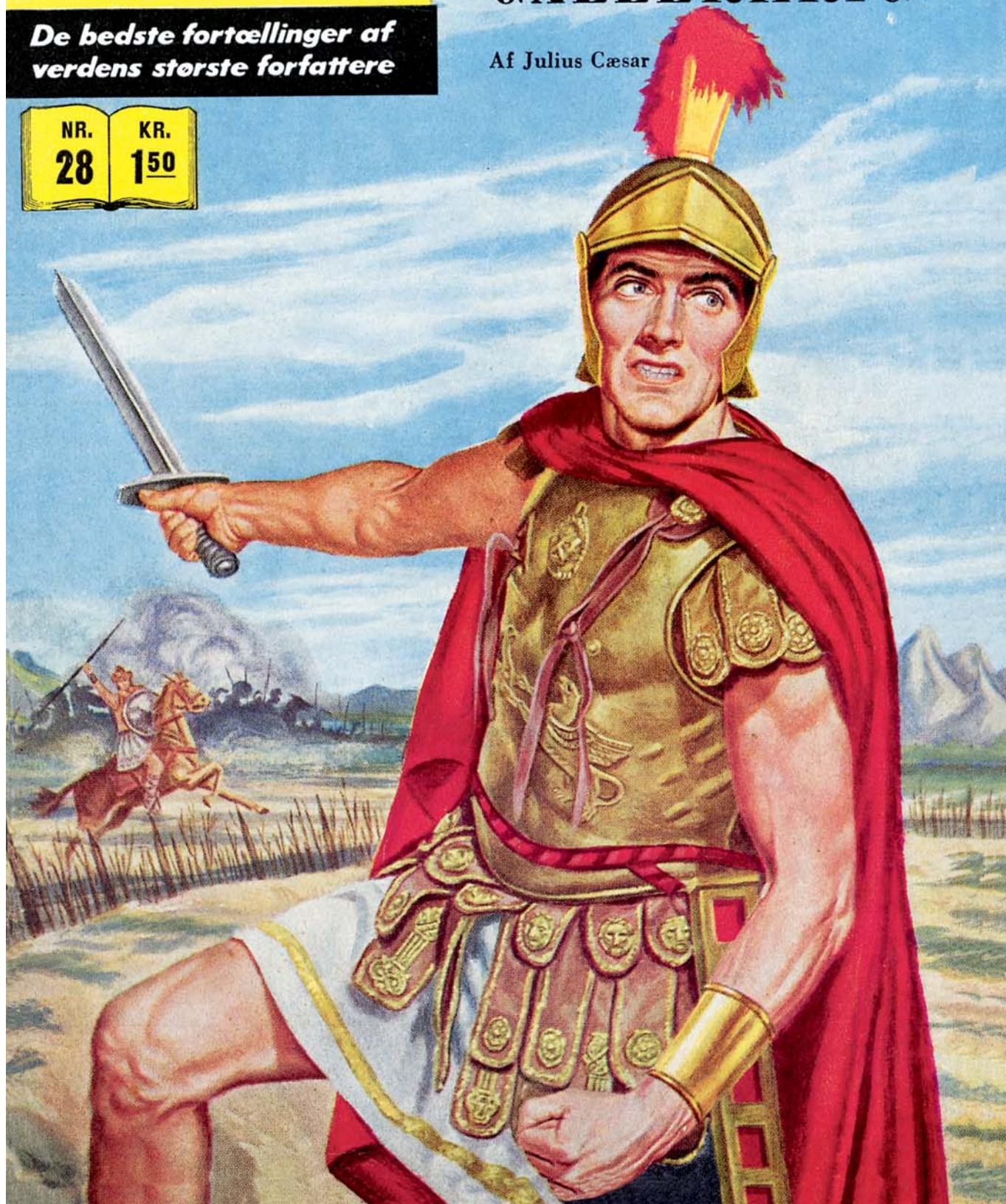
28

KR.

150

CÆSARS GALLERKRIG

Af Julius Cæsar

GALLIA EST OMNIS DIVISA IN PARTES TRES.

- Hele Gallien er delt i tre dele. I over tusinde år har denne sætning været noget af det første, latinelever rundt omkring i Europa har måttet kæmpe med. Det er den første sætning i *De Bello Gallico*, bogen Julius Cæsar skrev om gallerkrigene. Han skrev i et enkelt og klart sprog uden de finurlige formuleringer, andre romerske forfattere var så glade for, og derfor er hans tekst stadig anvendelig som latinsk lærebog for begyndere.

CÆSARS VEJ MOD TOPPEN

Gaius Julius Cæsar blev født ca. 100 år f. Kr. Familien tilhørte Roms adel og påstod, at den stammede fra romerske konger og gudinden Venus. De hørte imidlertid ikke til blandt de rigeste familier og havde ikke spillet nogen form for politisk rolle.

Cæsar var en god taler og populær blandt folket. Det skaffede ham forskellige embeder, både politiske og religiøse. Da han blev udnævnt til *edil*, fik han som sådan ansvar for templernes udsmykning og tilrettelæggelse af gladiator kampe, festspil i Circus Maximus og andre offentlige forestillinger. Staten dækkede imidlertid kun en lille del af udgifterne hertil. Resten måtte Cæsar betale af egen formue.

Hans forestillinger var storslåede, hvilket skaffede ham stor popularitet blandt folket, men de bragte ham også ud i stor gæld.

Senere blev han udnævnt til guvernør over en del af Spanien. Det var så indbringende, at han kunne betale en del af sin gæld tilbage. Men han var stadig i stor pengemangel, da han blev guvernør over de to galliske provinser i år 59 f.Kr. Den post viste sig at være indbringende i sig selv,

På vej mod magten!

af Velle Espeland
bearbejdet til dansk af
Anders Hjorth-Jørgensen

Gaius Julius Cæsar.

men Cæsar havde større ambitioner. I løbet af nogle år fik han hele Gallien underlagt romersk styre og samlede sig en stor personlig formue.

Dermed var der sat en udvikling i gang, som har præget Europa helt frem til i dag. Rhinen har været en vigtig politisk grænse, og det keltiske sprog, der blev talt i hele Gallien og langt ned i Italien på Cæsars tid, blev hurtigt erstattet af latin, som så udviklede sig til fransk. Det keltiske sprog er trængt tilbage til den yderste del af Bretagne.

CÆSARS SOLDATER

Da Cæsar som guvernør overtog de to galliske provinser, fik han kommandoen over fire *legioner*. Senere udskrev han to mere. Dengang bestod en legion af ca. 6000 soldater, inddelt i 10 *kohorter*. De kan sammenlignes med det, der senere blev kaldt bataljoner. Hver kohort blev inddelt i 3 *manipeler*, svarende til kompagnier, og hver manipel blev inddelt i 2 *centurier*, som hver be-

stod af ca. 100 mand. Centurien var den mindste, taktiske enhed og gjorde legionen til en fleksibel og effektiv hær.

Underofficererne blev rekrutteret fra de meniges rækker, mens de højerestående officerer kom fra fornemme, romerske familier. De sidste var ofte uden krigserfaring, og i bogen gør Cæsar flere gange nar af dem, fordi de mangler mod.

Til legionen hørte også forskellige hjælpetropper, ryttere, bueskytter, slyngekastere. De var hvervet blandt fremmede folkeslag, men havde romerske officerer. Desuden var der artillerister, som betjente katapultter og kastemaskiner, samt ingeniørsoldater. Blandt legionens fodfolk var flertallet romere, men der var også en stor gruppe gallere og andre fra fremmede folkeslag.

EN PROFESSIONEL HÆR

Hver legion havde en stang med en sølvvorn som mærke. Underafdelingerne havde også hver deres faner og standarder. Disse vartegn blev brugt til at dirigere soldaterne, og hvis fjenden erobrede et sådant tegn, blev afdelingen i praksis ukampdygtig.

Legionærerne var professionelle og veltrænede lejesoldater, som havde ladet sig hverve til tjeneste 20 eller 25 år med løfte om at få pension eller et stykke, når tjenesten var forbi. Lønnen var ikke stort bedre en almindelig arbejders, men det, der

Guldmønt med Vercingetorix' portræt

lokkede, var håbet om andel i krigsbyttet og gaver fra feltherren. Cæsar var meget gavmild overfor sine soldater.

En legion på march må have været et spektakulært skue. Hver soldat bar et mandshøjt træskjold i venstre hånd. I højre havde han et to meter langt kastespyd.

På ryggen bar han sværdet, og på brystet hang hjelmen. Desuden bar han over skulderen et par palisadestokke eller andet befæstningsværktøj, hvorpå der hang kogekar, dagens proviant og øvrige ejendele.

Det må have været en tung oppakning, men trods det var en dagsmarch ca. 2 romerske mil, hvilket er lidt mindre end 30 km.

Hver aften blev der slået lejr med grave, volde og palisader omkring. Indenfor palisaderne havde alle centurier faste pladser til deres telte. Blev lejren brugt i længere tid, blev den udbygget med barakker og mere permanente anlæg.

Under march var hæren ordnet i ko-

lonner for at være bedst muligt beskyttet. Hvis der var risiko for angreb, rykkede de frem i firkantet formation med udstyr og bagage i midten. Før et slag blev frontsoldaterne stillet op i tre rækker med de ældste og mest erfarne forrest og de yngste bagest som reserver.

Centurierne på 100 mand kunne let omplaceres, når det var nødvendigt, og det gjorde den romerske hær langt mere fleksibel end modstandernes, der oftest kæmpede i en massiv falanks af fodfolk.

Ved slagets start kastede legionærene deres spyd mod fjenden og rykkede så frem med dragne sværd. Når modstanderne begyndte at vige, var

det rytterne, som tog over. De forfulgte fjenden og dræbte alle, de kom på tæt hold af.

EN BRUTAL OG BLODIG KRIG

I bogen fremstiller Cæsar felttoget som en defensiv forsvarskrig, både som forsvar af den romerske provins og

af galliske stammer, som romerne stod på venskabelig fod med, eller som bad romerne om beskyttelse mod aggressive naboer. Men i realiteten var det nok snarere en erobringsslag, der skulle styrke Cæsars magtposition.

De, som bad om Cæsars hjælp, kom til at betale dyrt. I første omgang måtte de skaffe korn, forsyninger og penge til hæren. På længere sigt blev de underlagt romersk styre. Den romerske historiker Sveton skriver, at

Gallerhøvdingen Vercingetorix nedlægger sine våben for fødderne af Cæsar, vist i to situationer. Øverst: Lionel Royers maleri fra 1899. Herunder: Åbningsbilledet fra Astérix-albummet, Romernes skræk, i latinsk oversættelse.

Vercingetorix clade ad Alesiam accepta arma Caesari ad pedes proiecit... Gallia omnis pacata esse videtur...

© Dargaud editeur, Paris 1968, ved Goscinny og Uderzo

Cæsar uprovokeret og uden speciel anledning angreb og plyndrede byer. Særlig var han ivrig efter at plyndre templer, der var rige på guld.

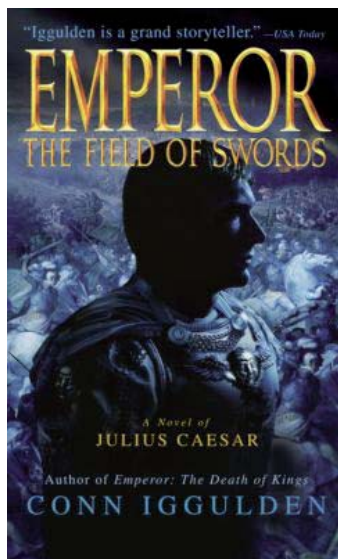
Derved fik han opbygget en formue, som han i det senere magtspil om Rom fik god brug for. Her var bestikkelse både lovlig og accepteret, så Cæsar købte sig tilhængere for store summer.

Gallien var splittet i en række stammer og konkurrerende folkeslag, som ofte lå i krig med hinanden. I denne magtkamp havde to galliske stammer, arvernierne og sekvanerne, bedt germanerne om hjælp, så germanerkongen Ariovist gik over Rhinen med en stor hærstyrke. Men da sejren var vundet, drog germanerne ikke hjem. Ariovist fik tilslutning fra flere germanergrupper og begyndte at skabe et rige i Gallien.

Presset fra germanerne var nok årsagen til at helvetierne, som boede i det, der nu er Schweiz, iværksatte en masseudvandring for at finde et bedre landområde længere vestpå. Den nemmeste vej mod vest gik gennem den romerske provins, men Cæsar forhindrede dem i at anvende den rute. Helvetierne måtte derfor vælge en nordligere rute. Derved kom de ind i heduerne land, som de begyndte at plyndre.

Heduerne bad Cæsar om hjælp og med fem legioner slog han helvetierne i to blodige slag. Cæsar skriver at lister i helvetiernes lejr fortalte, at 368.000 mennesker var udvandret, blandt dem 92.000 våbenføre mænd. Kun 110.000 overlevende kunne vende tilbage til det område, de var udvandret fra. Det betyder dog ikke 258.000 dræbte, for nogen var sikkert deserteret, mens andre sandsynligvis blev solgt som slaver. Men alligevel har der været tale om en grusom nedslagtning.

Derefter drog Cæsar mod Ariovist

Conn Iggulden har skrevet fire romaner om Gaius Julius Cæsars liv under fællestitlen Emperor. Den tredje bog i serien, Field of Swords, fra 2005 handler om erobringen af Gallien.

og germanerne. Efter at have nedkæmpet dem, dræbte det romerske kavaleri alle de fik fat på, også kvinder og børn.

Ariovist flygtede over Rhinen på en tømmerflåde, men begge hans hustruer og ene datter blev dræbt. Den anden datter blev taget til fange.

Efter sejren over aduatkerne fortæller Cæsar, at romerne tog 53.000 fanger, som straks blev solgt til slavehandlere.

Det endelige slag stod ved Alesia 52 f.Kr., hvor Cæsars legioner nedkæmpede gallerne, ledet af arveniernes høvding, Vercingetorix.

Efter slaget, hvor denne ifølge legenden knælede for Cæsar efter at have lagt sine våben for hans fødder, gav Cæsar alle sine

I hælene på en populær tegneserie følger ofte en masse merchandise. Astérix er ingen undtagelse! Julius Cæsar kan købes i utallige versioner!

legionærer del i krigsbyttet. Hver soldat fik bl.a. en krigsfange som slave. Vercingetorix blev ført til Rom, hvor han blev henrettet seks år senere efter af være offentligt udstillet ved Cæsars fejring af sejren i Gallien.

CÆSARS BOG

Cæsar skrev bogen om gallerkrigene i løbet af vinteren 50 f.Kr., dvs. lige før borgerkrigen mellem ham og Pompejus. Cæsar havde mange fjender, og det var vigtigt for ham, at hans bedrifter i Gallien ikke blev nedgjort af rygter igangsat af disse. Derfor sørgede han sandsynligvis selv for at mangfoldiggøre bogen.

Det var 1500 år før opfindelsen af bogtrykkerkunsten, men romerne havde skriveslaver, som i stort antal skrev efter diktat fra en oplæser. På den måde kunne bøgerne hurtigt distribueres i stort oplag.

De Bello Gallico har i lange tider som nævnt været tilgængelig i lærebøger i latin, men de fleste oversættelser omfatter kun dele af værket og har først og fremmest været beregnet til skolebrug.

I Frankrig og Italien har bogen været en vigtig historisk kilde, og mange forfattere har også brugt gallerkrigene som tema i historiske romaner. Vercingetorix har også i perioder været dyrket som nationalhelt i Frankrig, men den vigtigste aflægger af

Cæsars værk er nok tegneserien *Astérix* om "den ukuelige lille landsby, hvor en håndfuld durkdrevne og uovervindelige frihedskæmpere stadigvæk i 50 f.Kr. holdt stand mod besættelsestropperne".

*Velle Espeland
- se biografi side 12.*

I USA blev *Caesar's Conquests* udgivet i otte oplag, både forsiden og indholdet forblev uændret i alle oplag. Forsiden blev malet af en uanavngiven kunstner.

Joe Orlando (1927-98) blev født i Italien men emigrerede i en alder af 2 år til USA med forældrene. Han studerede ved High School of Industrial Art og Art Students League i New York. Efter 2. verdenskrig debuterede han som tegneserietegner - først ved Lloyd Jacquets Studio med arbejder til flere forlag. Derefter arbejdede han sammen med Wally Wood og fik via ham opgaver for EC Comics. Her bidrog Orlando til at forlaget i starten af 1950'erne kom til at stå for et kvalitetsniveau, som ingen andre forlag kunne leve op til. Da EC's udgivelser af skræk-, krigs- krimi- og science fictionhæfter stoppede i 1954 som følge af det pres, tegneseriehæfterne lagde på forlagene, fortsatte Orlando med at bidrage til EC's humorhæfte MAD. Men han påtog sig også opgaver for andre udgivere, bl.a. Gilberton, hvor han bl.a. bidrog som tegner til fire Classics Illustrated.

Joe Orlando 1953

I 1960'erne tegnede han for Marvel, Warren og DC Comics. Hos sidstnævnte blev han ansat som redaktør og avancerede til Vice President og Editorial Director. Orlando fik ansvaret for "special projects" og under hans beskyttende vinger voksede en ny gruppe tegneserieforfattere og -tegnere frem, bl.a. Berni Wrightson, Alan Moore og Stephen Bissette. I 1996 lod Joe Orlando sig pensionere, men beholdt et kontor hos

Udgivet første gang
i USA som *Classics Illustrated*
#130 i marts 1956.

Udgivet på dansk som
Illustrerede Klassikere nr. 28
i to oplag - det første i 1956.

Manus:

Annette Rubinstein

Tegninger:

Joe Orlando

MAD, hvor han arbejdede med udvikling af forsider og andre projekter frem til sin død to år senere.

Joe Orlando tegnede følgende *Classics Illustrated*: *A Tale of Two Cities* (CI-6) (2. udgave med assistance fra George Evans), *Caesar's Conquests* (CI-130), *Kim* (CI-143) og *Ben Hur* (CI-147). Desuden leverede han korte bidrag til *Classics Illustrated - Special Issues* (se bog 4 side 116) og til *The World Around Us* (se bog 4 side 170).

Annette T. Rubinstein (1910-2007) - er en af de mange free lance-forfattere, som dukkede op i Gilberton Companys hæfter i 1950'erne, for så hurtigt at forsvinde igen.

I 1930'erne var hun socialistisk aktivist, hun arbejdede for flygtninge fra Francos fascistiske Spanien, for politiske fanger i USA og for borger-

rettighedsbevægelsen. Hun var aktivt medlem af American Labor Party. Som sådan stillede hun i 1950 op til Kongressen og i 1958 til guvernørvalget i New York.

I 1952 blev hun i forbindelse med senator Joseph McCarthys antikommunistiske høringer afskediget fra sit job som high school-rector. Efterfølgende ernærede hun sig som forfatter, anmelder og foredragsholder. Bl.a. skrev hun bøger som *The Great Traditions of English Literature From Shakespeare to Shaw* og *American Literature Root and Flower*. Indtil sin død i 2007 var hun stadig aktiv som foredragsholder.

Annette T. Rubinstein 2005

I 1956 skrev Annette Rubinstein manuskript til tre *Classics Illustrated*: *Caesar's Conquests* (CI-130), *The Covered Wagon* (CI-131) og *The Dark Frigate* (CI-132). Formodentlig omskrev hun også Evelyn Goodmans manuskript til *A Tale of Two Cities* (CI-6), da Orlando sammen med George Evans nytegnede den i 1956.

Den første amerikanske udgave - og den tyske.

Læs De Bello Gallico!

Commentarii de Bello Gallico (de galliske krige), som *Illustrerede Klassikere* nr. 28 er baseret på, består af otte dele. Igennem flere hundrede år har tyske og danske udgivelser af værket været anvendt i latinundervisningen. En dansk oversættelse ved Johannes B. Koch udkom hos Schønberg i 1922, og i 1967 udgav Borgens Forlag en billigsudgave oversat af Bo Grønbech. Desuden er der udkommet forskellige mindre hæfter med dansk oversættelse som støtte til latinundervisningen, bl.a. Ole Hansens *Kommentar til de galliske krige*, hvis 1. oplag på 46 sider forelå i 1946.

Julius Caesar-buste
i Astérix stil!

Et overblik fås ved søgning på "Julius Cæsar" på www.bibliotek.dk. Har man mod på at give sig i kast med originalteksten, er der også hjælp at hente på Internettet. På <http://digilander.libero.it/jackdanielspl/Cesare/bellogallico.html> finder man *Commentarii de Bello Gallico* på latin samt på italiensk, tysk og engelsk. På <http://www.thelatinlibrary.com/caesar/gall1.shtml> finder man en udgave på latin, mens <http://www.gutenberg.org/etext/10657> tilbyder teksten på engelsk.

Udgave af *De Bello Gallico*
- inklusiv fortsættelsen om den
romerske borgerkrig, *De Bello Civili* - fra 1783.